

בש"פ 10136/17 - מדינת ישראל נ' פלוני

בש"פ 10136/17 - מדינת ישראל נ' פלוניעליון

בש"פ 10136/17

מדינת ישראל

נגד

פלוני

בבית המשפט העליון

[29.12.2017]

כבוד השופט ד' ברק-ארז

ערר על החלטותיו של בית המשפט המחוזי בירושלים מיום 21.12.2017 ומיום 26.12.2017 במ"ת 7944-11-17

שניתנו על-ידי כבוד השופט א' רון

בשם העוררת - עו"ד מירי קולומבוס

בשם המשיב - עו"ד מיכאל עירוני, עו"ד חיים רייכברך

תאריך הישיבה: ט' בטבת התשע"ח (27.12.17)

החלטה

1. בפני ערר על החלטותיו של בית המשפט המחוזי בירושלים מיום 21.12.2017 ומיום 26.12.2017 (מ"ת 7944-11-17, השופט א' רון). בית המשפט המחוזי הורה בהחלטותיו על מעצרו של המשיב בפקוח אלקטרוני. כתב האישום וההליכים עד כה

2. כנגד המשיב הוגש כתב אישום המגולל מסכת של אירועים שבהם הוא פגע מינית בשתי קטינות שאחת מהן היא קרובת משפחתו והשנייה היא חברתה (להלן: המתלוננות). על פי הנטען, בין השנים 2014-2016, מאז הייתה המתלוננת בת משפחתו כבת 13 שנים ועד שמלאו לה כ-14.5 שנים, ביצע בה המשיב מעשים מגונים רבים לשם גירוי או סיפוק מיני וכן ביצע בה מעשה סדום. עוד נטען כי בתקופה שבין החודשים מרץ עד יולי 2017, בעת הייתה המתלוננת האחרת כבת 14 שנים, עשה בה המשיב מעשים מגונים, בעל אותה וביצע בה מעשי סדום.

3. בגין מעשיו של המשיב יוחסו לו העבירות הבאות: מעשה מגונה בבת משפחה קטינה לפי סעיף 351(ג)(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק) (ריבוי עבירות); מעשה סדום בבת משפחה קטינה לפי סעיף 351(ב) לחוק; אינוס לפי סעיף 345(ב)(1) לחוק בהתייחס לסעיף 345(א)(1) לחוק; מעשה סדום לפי סעיף 347(ב) לחוק בהתייחס לסעיף 345(ב)(1) לחוק; בעילה אסורה בהסכמה לפי סעיף 346(א)(1) לחוק ומעשה מגונה בקטינה לפי סעיף 348(ג) לחוק.

4. בד בבד עם הגשת כתב האישום, הוגשה גם בקשה לעצור את המשיב עד תום ההליכים נגדו.
5. במסגרת הליכי המעצר הוגשו בעניינו של המשיב שלושה תסקירים מטעם שירות המבחן. על עריכתו של התסקיר הראשון הורה בית משפט השלום בשלב של מעצר הימים, והוא הוגש לבית המשפט המחוזי מספר ימים לאחר הגשת כתב האישום, ביום 9.11.2017 (להלן: התסקיר הראשון). על-פי האמור בתסקיר הראשון, שירות המבחן התרשם כי המשיב מבטא בהתנהגותו ובהתייחסותו לאישומים נגדו עיוותי חשיבה המאפיינים עברייני מין, וכי קיים סיכון גבוה להישנותה של התנהגות פוגענית מצדו. כך למשל, נאמר בתסקיר כי המשיב ציין שהקשר עם אחת המתלוננות היה ביוזמתה, וכי הייתה "אובססיבית" אליו. בנוסף לכך, שירות המבחן סבר כי אין בחלופה שהוצעה על-ידי המשיב (ביתה של קרובת משפחתו) כדי לאיין את מסוכנותו לנוכח הערכתו כי המפקחים שהוצעו יתקשו להציב למשיב גבולות משמעותיים. לבסוף, שירות המבחן הוסיף וציין כי להתרשמותו, שחרורו של המשיב לחלופת מעצר עלולה לחשוף את המתלוננת קרובת משפחתו ללחצים נפשיים ורגשיים, אף אם חלופת המעצר תהא רחוקה מביתה. זאת, לנוכח הערכתו של שירות המבחן כי בני המשפחה מתקשים להכיר בדפוסי התנהגות פוגעניים אצל המשיב ומעבירים מסרים שהוגדרו כ"בעייתיים" בהתייחס לאמון שניתן לתת במתלוננת.
6. ביום 16.11.2017, בדיון שהתקיים בבית המשפט המחוזי, הסכים המשיב לקיומן של ראיות לכאורה, אך ביקש כי ייבחנו בעניינו חלופות מעצר נוספות. בהמשך לכך, בית המשפט המחוזי הורה על הגשת תסקיר מבחן משלים שיתייחס לאפשרות של מעצרו של המשיב בפיקוח אלקטרוני.
7. ביום 23.11.2017 הוגש תסקיר המבחן המשלים (להלן: התסקיר השני). בתסקיר זה שירות המבחן שב והמליץ על מעצרו של המשיב מאחורי סורג וברח עד תום ההליכים נגדו. שירות המבחן הצביע פעם נוספת על הסיכון הגבוה שנשקף מהמשיב, והעריך כי מעצר בפיקוח אלקטרוני ללא ערבים מתאימים לא יהיה אפקטיבי, וכי לא יהיה בו, כשלעצמו, כדי להוות גורם הרתעתי ומציב גבולות.
8. בדיון שהתקיים ביום 26.11.2017 ציין בא-כוח המשיב כי יש באפשרותו של המשיב להציע חלופות נוספות אחרות שלא נבחנו על-ידי שירות המבחן בתסקיר השני. בסיום הדיון, חרף התנגדותה של המדינה, ציין בית המשפט המחוזי כי "באופן קיצוני ולפנים משורת הדין" הוא נכון לאפשר להציע ערבים נוספים לצורך מעצרו של המשיב בפיקוח אלקטרוני. על כן, בית המשפט המחוזי הורה לשירות המבחן להכין תסקיר משלים נוסף שיבחן את הערבים הנוספים שהוצעו על-ידי המשיב.

9. ביום 13.12.2017 הוגש תסקיר המבחן המשלים הנוסף (להלן: התסקיר השלישי). בתסקיר השלישי נבחנה האפשרות למעצרו של המשיב בפיקוח אלקטרוני ביחידת דיור בפיקוחם של מספר ערבים - רב וכמה מתלמידיו. שירות המבחן התרשם כי הערבים שהוצעו נכונים לסייע למשיב, אך הוסיף כי להערכתו הם יתקשו להציב גבולות למשיב ולהפחית את הסיכון הנשקף ממנו. שירות המבחן ציין עוד, בהתייחסו לאחת הנערות המתלוננות, כי מדיווח שהועבר על-ידי גורמי הרווחה עולה שהיא נמצאת במצב רגשי מורכב ובלתי יציב, נסערת מאוד ומביעה את רצונה להיות בקשר עם המשיב. שירות המבחן ציין כי בנסיבות אלה, ועל רקע היבטים נוספים שפורטו בתסקירים הקודמים, העברתו של המשיב למעצר בפיקוח אלקטרוני עלולה להקשות על המתלוננת לעבור הליך טיפולי משמעותי, להעמיק את הפגיעה הנפשית והרגשית בה, ולחשוף אותה להפעלת לחצים מצד בני משפחתה. במכלול הנסיבות, סבר שירות המבחן כי כל חלופת מעצר שתוצע, כמו גם מעצר בפיקוח אלקטרוני, לא יאיינו את הסיכון הנשקף מהמשיב.
10. ביום 21.12.2017 לאחר שקיים דיון נוסף בעניינו של המשיב, החליט בית המשפט המחוזי על מעצרו בפיקוח אלקטרוני ביחידת הדיור שהוצעה על-ידי המשיב ונבחנה על-ידי שירות המבחן בתסקיר השלישי, בכפוף להפקדה במזמן, לחתימה על ערבויות, ולהחלטה משלימה מטעם היחידה לפיקוח אלקטרוני. בית המשפט המחוזי קבע כי לצד הפיקוח האלקטרוני המשיב יהיה נתון בכל עת תחת פיקוחם של שניים מהערבים שהוצעו. כמו כן, נאסר על המשיב לעשות שימוש באינטרנט וליצור קשר ישיר או עקיף עם המתלוננות או בני משפחתו. בנימוקיו עמד בית המשפט המחוזי על כך שלערבים שהוצעו אין עבר פלילי וכי המתלוננות אינן מתגוררות ביחידת הדיור שהוצעה כמקום המעצר בפיקוח אלקטרוני. בית המשפט המחוזי הוסיף עוד כי חשש שהועלה על-ידי המדינה בדיון - לפיו המשיב עלול לפגוע בילדיהם של הערבים - הוא מופרז.
11. ביום 26.12.2017, לאחר שיחידת הפיקוח האלקטרוני אישרה את יחידת הדיור המוצעת בהיבטים הנוגעים לה, קבע בית המשפט המחוזי שיש להעביר אליה את המשיב לאחר שתסתיים ההתקנה הנדרשת לצורך הפיקוח האלקטרוני. לבקשת המדינה, בית המשפט המחוזי הוסיף והורה על עיכוב ביצוע של החלטתו ל-48 שעות עד ליום 28.12.2017.
- ההליך שבפני
12. ביום 27.12.2017 הגישה המדינה ערר על החלטותיו של בית המשפט המחוזי, וטענה כי יש להורות על מעצרו של המשיב מאחורי סורג וברית. הדיון בפני התקיים בו ביום.
13. לטענת המדינה, שגה בית המשפט המחוזי בכך שהורה לעצור את המשיב בפיקוח אלקטרוני. המדינה ממקדת את טענותיה בשני שיקולים עיקריים. ראשית, המדינה טוענת כי העבירות שבהן הואשם המשיב מקימות חזקת מסוכנות סטטוטורית, וכי לצורך הסתפקות במעצר בפיקוח אלקטרוני בעבירות אלה על בית המשפט לתמוך את החלטתו ב"טעמים מיוחדים". לטענת המדינה, החלטתו של בית המשפט המחוזי אינה כוללת טעמים מיוחדים כאמור שיש בהם כדי להצדיק מעצר בפיקוח אלקטרוני חרף המסוכנות האינהרנטית הטבועה במעשים המיוחסים למשיב. שנית, המדינה מצביעה על תסקירי המבחן השליליים בעניינו של המשיב, וטוענת כי בנסיבות העניין לא היה מקום לסטות מהמלצותיו של שירות המבחן.

14. באשר למסוכנותו של המשיב, המדינה טוענת כי מכתב האישום ניתן ללמוד שהמסוכנות אינה ספציפית כלפי קטינות מסוימות, אלא כללית. המדינה אף מצביעה על כך שהעבירות המיוחסות למשיב נעברו לכאורה גם כאשר היו אנשים בקרבת מקום. בהקשר זה נטען אף כי יחידת הדיור שבה מוצע להחזיק את המשיב במעצר בפיקוח אלקטרוני קרובה לבתים שבהם מתגוררים קטינים. עוד נטען כי העיר שבה אמור המשיב להיות מוחזק אינה מרוחקת דיה מעיר מגוריה של אחת המתלוננות. כמו כן, נטען כי בית המשפט המחוזי לא ייחס משקל מספק להשפעת החלטתו על מצב הנפשי והרגשי של המתלוננות בתיק.
15. באשר לתסקירים של שירות המבחן, המדינה טוענת כי בית המשפט המחוזי שגה כשסטה מההמלצות הברורות והנחרצות שהובאו בהם מבלי שהצביע על טעמים כבדי משקל לכך. המדינה טוענת בהקשר זה כי העובדה שהערבים המוצעים הם נעדר עבר פלילי היא שיקול בסיסי להתאמתם למשימת הפיקוח, אך לא יכול לשמש שיקול מכריע. המדינה טוענת עוד כי הערבים אף לא נחקרו על ידי בית המשפט המחוזי באופן שיאפשר לו לעמוד על טיבם במידה הנדרשת על מנת לסטות מהמלצת שירות המבחן, שסבר שהם אינם מתאימים לתפקד כמפקחים.
16. מנגד, המשיב סבור שדין הערר להידחות. בא-כוחו של המשיב טוען כי לבית המשפט המחוזי הייתה הזדמנות להתרשם מקרוב מן המשיב במהלך כמה ישיבות בבית המשפט, וכי הוא שקל את מכלול הנסיבות, לרבות הסדרי הפיקוח המוצעים.
17. לטענת המשיב, מקום הפיקוח נמצא במרחק מספק ממקום מגוריהן של המתלוננות לצורך איזון המסוכנות הנשקפת מהמשיב. כן נטען כי שירות המבחן זקף לחובתו של המשיב, שלא כדין, את אי-הודאתו בביצוע המעשים המיוחסים לו, חרף חזקת החפות שעומדת לו בשלב זה.
18. בא-כוחו של המשיב מוסיף ומצביע על החלטות נוספות של בית משפט זה שבהן הושמו נאשמים בעבירות מין, ואף חמורות, בפיקוח אלקטרוני במקרים מתאימים (בהפניה לבש"פ 2006/10 מדינת ישראל נ' פלוני (15.3.2010); לבש"פ 3211/15 פלוני נ' מדינת ישראל (26.5.2015)).
- דין והכרעה
19. לאחר ששקלתי את הדברים הגעתי למסקנה כי דין הערר להתקבל.
20. אני תמימת דעים עם המדינה כי נקודת המוצא לדיון צריכה להיות חזקת המסוכנות הסטטוטורית ואף המסוכנות במקרה הקונקרטי כפי שזו עולה מכתב האישום ומתסקירי שירות המבחן. על-פי סעיף 22ב(1) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996, נדרשים טעמים מיוחדים לצורך הסתפקות במעצר בפיקוח אלקטרוני בעבירות מן הסוג המיוחס למשיב. האם קיימים בנסיבות העניין טעמים כאמור? אינני סבורה כן.

21. בית המשפט המחוזי ציין בהחלטתו שהערבים שהוצעו, אשר שירות המבחן שלל את התאמתם, הם נטולי עבר פלילי. לפיכך, ובשים לב לתנאי הפיקוח שהטיל בית המשפט, ולעובדה שאף אחת מהמתלוננות אינה מתגוררת בעיר שבה הוצע שהמשיב יוחזק, נקבע שעוצמתם של החששות שהועלו על-ידי המדינה כבר אינה ניכרת. מקובלת עליי עמדת המדינה שאין בהסברים אלו, או בטעמים שהציע המשיב, כדי לענות על דרישת המחוקק ל"טעמים מיוחדים שיירשמו". העובדה שהערבים נעדרו עבר פלילי ודאי אינה מהווה טעם מיוחד. גם העובדה שהמתלוננות אינן מתגוררות בעיר שבה הוצע שישהה המשיב היא אינה נסיבה מיוחדת, מה גם שביחס לאחת המתלוננות המרחק בין הערים אינו רב כל עיקר.
22. היעדרם של טעמים מיוחדים מקבל במקרה דנן משנה תוקף, מקום שבו בית המשפט מבקש לסטות מהמלצה שלילית של שירות המבחן. אכן, כפי שנטען על-ידי המדינה, לא לעתים קרובות מונחים בפני בית המשפט תסקירי מעצר כה נחרצים וחד-משמעיים. שלושת התסקירים שוקלים לחובתו של המשיב לא רק לנוכח המלצותיו הקונקרטיים של שירות המבחן, אלא גם בהתחשב בפרטים שונים הנזכרים בתסקירים אשר מעוררים קושי רב לתת אמון במשיב ולהסתפק במעצר בפיקוח אלקטרוני. כמתואר לעיל, מהתסקירים מצטיירת תמונה מטרידה ביחס להתייחסותו של המשיב לאישומים המיוחסים לו, למצבן הנפשי והרגשי של המתלוננות, ולחשש כי מעצרו של המשיב בפיקוח אלקטרוני עלול להשפיע על המתלוננת קרובת משפחתו לנוכח הנסיבות המתוארות בתסקירים. כמו כן, שירות המבחן סבר כי המפקחים שהוצעו לא יוכלו להציב גבולות משמעותיים למשיב. דומה שבית המשפט המחוזי לא נתן להיבטים אלה משקל של ממש בהחלטותיו. בית משפט זה פסק לא אחת כי סטייה מהמלצה שלילית של שירות המבחן תיעשה במקרים חריגים, מקום בו ישנם טעמים כבדי משקל לכך (בש"פ 8028/16 חיינסקי נ' מדינת ישראל, פסקה 12 (14.11.2016)). אכן, תסקירי המבחן אינם חזות הכול וייתכנו מקרים שבהם בית המשפט יגיע למסקנה שונה מהמלצת שירות המבחן. אולם, לנוכח המתואר לעיל באשר לתסקירי המבחן ובהיעדר הנמקה מבוססת לסטייה מהם, לא היה לכך מקום בנסיבות העניין.
24. זה המקום להוסיף, כי לאחר שבחנתי את התסקירים שהוגשו מצאתי כי אין בסיס בענייננו לדברי הביקורת על שירות המבחן. אכן, "מן הראוי שעורכי תסקיר מעצר ימנעו מהמלצות וקביעות המבוססות אך ורק על העובדה שהנאשם כופר בהאשמות המיוחסות לו כל עוד הוא לא נמצא אשם על-ידי ערכאה שיפוטית" (בש"פ 7302/14 חשאן נ' מדינת ישראל (11.11.2014)). אולם, תסקירי המבחן שהוגשו בענייננו של המשיב אינם מבוססים על כפירה באשמה, אלא על ניתוח מאפיינים שונים ורבים באופיו וחיייו של המשיב. קריאת תסקירי המבחן אינה מעלה שהם מוטעים או שנפל פגם בעריכתם, ומכאן שיש לדחות את טענות המשיב בנושא זה.
25. לנוכח המתואר עד כה, לא התרשמתי כי יש במקרים החריגים שאוזכרו בפסקה 18 לעיל כדי לסייע למשיב. חרף הקושי המובן הכרוך במעצר מבחינתו של המשיב, כמו בעניינם של נאשמים אחרים, אני סבורה שמכלול הנסיבות אינו תומך במסקנה שאליה הגיע בית המשפט המחוזי, וכי יש מקום להשאירו במעצר מאחורי סורג ובריח, על מנת להבטיח את איון המסוכנות הנשקפת ממנו.
26. סוף דבר: הערר מתקבל. אני מורה על מעצרו של המשיב מאחורי סורג ובריח עד תום ההליכים נגדו. ניתנה היום, י"א בטבת התשע"ח (29.12.2017).